

Değerli izleyenler, bir duygumu ifade ederek sözlerime son vermek istiyorum:

Belli bir yaştan sonra insanlar galiba ileriye yönelik program ve proje yapmaktan, hayal kurmaktan vazgeçiyorlar, bunun yerine daha çok geriye dönerek geçmişin muhasebesini yapıyorlar, anılarını tazeliyorlar. Yetmiş iki yaşındaki bir kişi olarak ben de geriye dönüp baktığımda Adnan Adivar'ı alışkanlıklarımda, tavırlarımda karakter yapımın oluşmasında en kadar etkili olduğunu görüyorum ve onu tanımama ve onunla beraber yaşamama neden olduğu için Halide Edip'in torunu olmamdan dolayı Tanrı'ya şükrediyorum.

Sözlerime son verirken, toplantının konusu gereği uzman kişilerin ciddi, önemli ve öğretici konuşmalarından sonra benim oldukça sathi kalan sözlerimi sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkürlerimi sunuyorum.

Osman Bahadır'ın konuşması

Benim için Adnan Bey'in çok özel bir önemi var çünkü ben bilim tarihine olan tutkumu öncelikle Adnan Beyden aldım Osmanlı Türklerinde ilmini okuyarak bilim tarihine ilgi duymaya başladım ve öylece devam etti sonradan kitaplarını okuduğumda da çok büyük zevk aldım sadece fikirlerinden değil kitaplarında gördüğüm kişiliğini de çok beğendim çünkü kişiliği dünya görüşü okuduğum kitaplarından çok net olarak yansıyor burada okuduğum kitaplarından iki şey söylemek istiyorum birincisi Adnan bey sanıyorum bilim tarihine girerken burada bilim tarihine niçin girdiği üzerine bazı şeyler söylendi sanıyorum bilim tarihine girerken tarihe olan ilgisinden çok bilimin önemine olan inancıyla bilim tarihine girmişti diye düşünüyorum kitaplarından ben bu izlenimi ediniyorum nitekim biraz önce söylenen siyaset günlerinden dolayı bilimle yeterince ilgilenememiş olmasıyla ilgili sözünü de bununla bağlantılı olarak görüyorum birincisi bu yani bilimin insanlık tarihinde toplumların gelişiminde bence Adnan Bey siyasetten daha önemli görüyordu ve bu belki başka bir çok tabi ki bir çok etkenin yanı sıra sadece bu etkenle başladığını düşünmüyorum ve söylemek istemiyorum ama bu bunun önemli bir etken olduğunu düşünüyorum böylece bilim tarihine ilgi göstermiş duymuş olabilir diye düşünüyorum ikinci söylemek istediğim şeyde şu yine kitaplarından Adnan Bey'in dünya görüşünü öğreniyorum sadece bilim tarihi ile ilgili görüşlerini değil dünyaya bakışını da öğreniyoruz özellikle bilgi cumhuriyetinden haberle kitabı Adnan bey'in dünyaya nasıl baktığını gösteren çok ilginç çok zevkli ve çok önemli bir kitaptır benim bu kitaptan edindiğim izlenim Adnan Bey'in eşitliğe o günkü kendi dili ile müsavata,adalete,demokrasiye,özgürlüğe çok önem veren bir insan olduğu kitap okunduğunda hemen her bölümde bu parçada bunları görüyorum ve bunları birlikte düşünüyorum mesela müsavat içermeyen bir demokrasinin olamayacağını veya bunun olumlu olamayacağını söylüyor keza sınırsız bir bireysel teşebbüsten yana değil devletçiliği de savunuyor ve

sınırsız bireysel girişimciliğe karşı tam bunlardan benim çıkardığım sonuç özellikle bilgi cumhuriyeti haberleri kitabını kastederek söylüyorum Adnan Bey'in siyasi olarak dünya ya bakış tarzı olarak kendisi hiç öyle bir şey söylemiyor tabi hiç geçmiyor kitaplarında bu günkü deyim ile sosyal demokrat kişiliğe sahip olduğu izlenimini veriyor. Benim Adnan Bey ile ilgili söyleyebileceklerim bunlardır çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. Aykut Kazancıgil da toplantıda A.Adivar hakkında bir konuşma yapmış, ancak konuşmasını ileride genişleteceğini bildirerek burada yayımlanmasını istememiştir.

Uluslararası Bilim ve Teknoloji Tarihi Sempozyumu

Istanbul, 10 -14 Mayıs 2006

“Adoption and adaptation: The travel of methods, techniques and technologies between Asia and Europe and the transformations of know-how”

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü Bilim Tarihi Anabilim Dalı, 10-14 Mayıs 2006 tarihlerinde Asya ile Avrupa arasındaki bilim ve teknoloji transferinin tarihini konu alan, uluslar arası bir sempozyum düzenlemiştir. TÜBİTAK, Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı, Sabancı Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Institut Français d'Etudes Anatoliennes'in (IFEA) katkılarıyla düzenlenen sempozyum, Prof.Dr. İlber Ortaylı'nın “Avrupa ve Bilimde Osmanlı Modernleşmesi” konusunda verdiği konferans ile açıldı. Bilimsel oturumlar İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Kurul Odası'nda yapıldı.

Sempozyumda on ayrı ülkeden 29 bilim tarihçisi sunum yaptı. Sunumlarda ele alınan başlıca konular şunlardı: Matbaa ve barut teknolojileri; tuz elde etme teknikleri ve metalürji teknolojisinin Batı ve Doğu arasında yayılması ve dönüşümleri; sömürge döneminde Hindistan'da tıbbi fikirler ve teknikler; İslam tıbbının gelişmesi ve Yunan bilimi; 19. yüzyılda Mısır'da kadavra çalışmaları; Çin ile Avrupa arasında tıbbi bilginin aktarımı; İngiltere'de kullanılan geleneksel Asya ilaçları (film); Çin'de yazılı hesabanın benimsenmesi; Osmanlı'da ve Japonya'da mekanik saatler; Osmanlı'da askeri teknoloji, Avrupa bilim kitaplarından Osmanlıca'ya ve Yunanca'ya yapılan çeviriler, Asya ile Avrupa arasında teknik bilginin dönüşümü, Güney Asya'da akıl yürütme, bilim ve teknoloji, elektroterapi ile tedavi, Osmanlı-Avrupa haritacılığı.

İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Mesut Parlak'ın açış konuşması

Değerli Öğretim Üyeleri, Davetliler
Sevgili Öğrenciler,

Uluslararası Bilim ve Teknoloji Tarihi Sempozyumu'nun açılış oturumuna hoş geldiniz. Asya ile Avrupa arasında bilim ve teknoloji transferinin tarihini konu alan sempozyumun açılışında, sizleri bu tarihi mekânda ağırlamaktan onur duyuyorum.

Türkiye'de akademik düzeyde bilim tarihi araştırmaları iki üniversitede yapılmaktadır. Bunlardan birisi İstanbul Üniversitesi'dir. Bu durum, üniversitemiz için bir kıvanç vesilesidir. Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın düzenlediği bu yeni etkinliğin, bilim tarihçileri arasındaki uluslararası işbirliğini daha da güçlendireceğine inanıyorum.

İstanbul, bilim ve kültür bakımından önemini tarihinin her döneminde korumuştur. Özellikle, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, değişik coğrafi bölgelerden bilim ve kültür insanlarını bir araya toplayan bu kent, uzun yıllar doğu ve batı kültürlerinin cazibe merkezi olmuştur. Doğu'da Semerkand, Meraga, Bağdat ve Mısır, Batı'da Avrupa'daki çeşitli bilim ve kültür merkezlerinden çok sayıda bilim adamı, sanatçı, zanaatkar ve mühendisleri, teknik adamları İstanbul'da toplanmıştır. Anadolu ve Rumeli'de, o dönemin bilim geleneği içinde yetişen bilim adamlarının da katılımıyla, çok çeşitli dinlerden ve değişik etnik kökenlerden gelen kişilerin oluşturduğu bir çalışma ortamı yaratılmıştır.

İstanbul, Cumhuriyet döneminde de, Türkiye'ye gelen yabancı bilim adamları için uygun bir merkez olma özelliğini devam ettirmiştir. 1933 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğünde gerçekleştirilen Üniversite Reformu sırasında, İstanbul Üniversitesi'ne, Avrupa'dan, özellikle Almanya'dan çok sayıda bilim adamı gelmiştir. Bu bilim adamlarının, Türkiye'de modern bilimsel araştırma metotlarının yerleşmesine önemli katkıları olmuştur. Ülkemizde yaşadıkları süre içinde, kendileri de çalışmalarını her türlü siyasi baskıdan uzak bir ortamda gerçekleştirme olanağı bulmuşlardır. Günümüzde de İstanbul Üniversitesi, dünyanın değişik bilim merkezleriyle olan karşılıklı işbirliğini etkin bir şekilde sürdürmektedir. Amacımız İstanbul Üniversitesinin uluslar arası ünün daha yukarılara taşımaktır.

Asya ve Avrupa kıtalarını ayıran Boğaz'ın iki yakasına yayılmış İstanbul şehrinde, bu iki kıta arasında bilim ve teknoloji transferinin tartışılması, bugün açılışını yaptığımız toplantıya ayrı bir anlam ve önem kazandırmaktadır. Üniversitemizin bu etkinliğine, on ayrı ülkeden katılan bilim tarihçilerine teşekkürlerimi sunarım. Toplantının verimli geçmesini, yeni fikir ve yaklaşımlar

ortaya koymasını, dünya bilim ve kültür hayatına yeni katkılar getirmesini dilerim.

Bilim Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Prof.Dr. Feza Günergun'un konuşması

Rectors, Vice rectors, Deans
Distinguished colleagues, Dear guests.

It is my great pleasure to welcome you on behalf of the Chair for History of Science to the inauguration of the International Symp on the hist of Science and Technology focusing on the transfer of science and technology between two continents, Asia and Europe.

The symposium was realised thanks to the kind and generous support of many administrators and colleagues. Firstly, I wish to express my gratitude to Professor Mesut Parlak not only for the cocktail he is kindly offering this evening, but for generously supporting history of science researches in Istanbul University through the "Istanbul University Research Fund" over which he presides.

TÜBİTAK is the main sponsor of our symposium and we are thankful for their support. I am deeply grateful to Professor Erdal İnönü, the chairman of the Sevinç and Erdal İnönü Foundation, Prof. Tosun Terzioğlu, the Rector of the Sabancı University, Professor Yücel Yılmaz, the Rector of Kadir Has University and Monsieur Pierre Chuvin, Director of the Institut Français d'Etudes Anatoliennes who came to my rescue by accepting to collaborate and extend financial support when funds provided by TUBİTAK proved insufficient. I take this opportunity to wish quick recovery and health to Professor Erdal İnönü who, if in Istanbul would certainly take part to our symposium as he did for the previous workshops and meetings organised by the department. We look forward very much to celebrate his 80th birthday in June.

My sincere thanks also goes to Professor Seçkin Dindar, head of the Committee for Academic Collaboration who shared my enthusiasm in organising this international symposium and who, thanks to his personal contacts with Mr. Ahmed Ektem, provided reasonable accomodation for the conference.

I wish also to thank cordially Professor Korkut Tuna, the dean of the Faculty of Letters for his continous technical and moral support to the symposium, and to the activities of the Department of History of Science. Professor Erhan Güzel, the dean of the Faculty of Science was extremely kind to offer the room where scientific sessions will be held in the Faculty of Science.

I wish to extend my heartfelt thanks to Professor İlber Ortaylı, the director of Topkapı Palace Museum for giving the key-lecture of the symposium despite his heavy work which threatened his health recently.

The present symposium has itself a history which goes back to 1990s when collaboration started between the Department of History of Science of Istanbul University and the International Research Center for Japanese Studies in Kyoto. Symposia were organised in subsequent years by Professor Shizu Sakai and Professor Shigehisa Kuriyama in Kyoto and Seul thanks to the very generous support of the Taniguchi Foundation. These symposia in which I had the opportunity to take part were instrumental in paving the way for future scientific collaboration between the Department of History of Science in Istanbul and many historians of science in Asia and Europe. Workshops organised by the Asian Society for History of Medicine in Taipei much improved the collaboration not only among historians of medicine but historians of science. We look forward very much for the next symposium, which will be convened by Professor D.Kumar in New Delhi in November 2006.

The idea of organising an international workshop in Istanbul matured following the European Science Foundation Exploratory Workshop ("Sciences in Asia: Representations and Historiography, 17th to 20th centuries") organised in the Needham Research Institute in January 2005 in Cambridge. A good number of participants today were among the contributors to the Cambridge symposium convened by Christopher Cullen and Catherine Jami. But it was realised thanks to the contributions of all paper presenters from Europe and Asia who kindly accepted to participate in the present meeting. Without their goodwill, constancy, and energy this meeting would not have been realised. Therefore, I would like to Express my gratitude, both personally and on behalf of the Department of History of Science, to all of my colleagues for attending the Istanbul workshop:

Last but not least, I wish to thank sincerely my colleagues and students at the HS Department for their continuous help in organizing the present workshop.

Thank you to all colleagues and guests who have come to this opening ceremony. All of you are most sincerely invited to participate in the scientific sessions that will be held in the coming days at the Faculty of Science.

Now, I would like to invite Professor Mesut Parlak to the stage for his inaugural speech.

Uluslararası Bilim ve Teknoloji Tarihi Sempozyumu

İstanbul, 10 -14 Mayıs 2006

International Symposium on the History of Science and Technology

**Adoption and adaptation:
The travel of methods, techniques and technologies between
Asia and Europe and the transformations of know-how**

Düzenleyenler

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü
BİLİM TARİHİ ANABİLİM DALI

TÜBİTAK, Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı, Sabancı Üniversitesi
Kadir Has Üniversitesi ve Institut Français d'Études Anatoliennes (IFEA)'nın
katkılarıyla

Bilimsel Oturumlar (11-12-13 Mayıs 2006)
İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Kurul Odası
Program: <http://www.bilimtarihi.org>

**Uluslararası Bilim ve Teknoloji Tarihi Sempozyumu
İstanbul, 10 -14 Mayıs 2006**

TÜBİTAK, Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı, Sabancı Üniversitesi,
Kadir Has Üniversitesi ve Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün (IFEA)
katkılarıyla düzenleyen
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü
Bilim Tarihi Anabilim Dalı

PROGRAM

10 Mayıs 2006 (İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, Doktora Salonu)

16.30 - 17.00 Açılış Töreni

17.00 - 18.00 İlber ORTAYLI'nın (Topkapı Sarayı Müdürü) Açış Konferansı
"Europe and Ottoman Modernisation in Science"

18.00 - 19.30 İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Mesut PARLAK'ın kokteyli

11 Mayıs 2006

I.Oturum, Başkan Shigehisa Kuriyama

09.00 Christopher CULLEN (The Needham Institute, Cambridge)
Reflections on the transmission and transformation of technologies: printing and
gunpowder between East and West?

09.30 Hans Ulrich VOGEL (Tübingen University)
Transmission of salt production techniques between China and Europe, 18th-20th
Centuries: Deep drilling, use of steam power, and brine graduation

10.00 Günhan DANIŞMAN & Hadi ÖZBAL (Boğaziçi University, Istanbul)
Southeast Balkans and Turkish Thrace as a bridge of diffusion for metallurgical
technology between Anatolia and Europe

II.Oturum, Başkan: Catherine Jami

11.00 Deepak KUMAR (Nehru University, New Delhi)
Adoption and adaptation; a study of ideas and techniques in colonial India

11.30 Hormoz EBRAHİMNEJAD (Oxford)
Greek sciences and the development of Islamic medicine

III.Oturum, Başkan:Hormoz Ebrahimnejad

13.30 Anne-Marie MOULIN (CEDEJ, Cairo)
The taming of scientific revolutions: medical knowledge and political power
in 19th century Egypt

14.00 Khaled FAHMY (New York University)
Dissection, Islam and nationalism in nineteenth-century Egypt

IV.Oturum, Başkan:

15.00 Ping-yi CHU (Academia Sinica, Taipei)

Christianity, natural philosophy and history of chinese medicine: Wang Honghan and
his Gujinyishi

15.30 Vivienne LO & David DEAR (Wellcome Centre, University College London)
UK Asian remedies and recipes (Film)

18.00- 20.00 Kadir Has Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Yücel YILMAZ'ın Kokteyli
ve üniversite bünyesindeki Bizans sarnıcı ile Osmanlı hamamını ziyaret.

12 Mayıs 2006

V.Oturum, Başkan:Christopher Cullen

09.00 Catherine JAMI (CNRS, Paris)

Brush and beads: the cultural and social stakes of the adoption of written calculation in
China, 1600-1800

09.30 Takehiko HASHIMOTO (Tokio University)
The adaptation and modification of the mechanical clock in pre-modern Japan"

10.00 Atilla BİR & Şinasi ACAR (Istanbul Technical University, Anadolu
University)

The clockmaker family Meyer in Istanbul and the modified mechanical clock presented
to the Ottoman Sultan

VI.Oturum, Başkan:Kostas Gavroglu

11.00 Gabor AGOSTON (Georgetown University)

The Ottoman Empire and the technological dialogue between Europe and Asia: The
case of military technology and know-how in the gunpowder age

11.30 Mustafa KAÇAR (Istanbul University)

The transfer of know-how and the contributions of Sébastien Le Roy to Ottoman
shipbuilding (1784-1789)

12.00 Kahraman SAKUL (Georgetown University)

General observations on the Ottoman military industry, 1774-1839: Problems of
organization and standardization in arms production

14.30 Topkapı Sarayı Müzesi'ni ve Kadıköy Çarşısı'nı ziyaret

13 Mayıs 2006

VII.Oturum, Başkan:Harold Cook

09.00 Dhruv RAINA (Nehru University, New Delhi)

Strategies of localizing disciplines: On scientific textbooks and cultural practices

09.30 Meltem AKBAŞ (Istanbul University)

Notes on the Turkish translation of Ganot's Physics

10.00 Kostas GAVROGLU (University of Athens)

Comments on the historiography of science concerning the transmission of the sciences from the European Centers to parts of the Ottoman Empire: The case of the books written in Greek during the 18th century

VIII.Oturum, Başkan:Hans Ulrich Vogel

11.00 Nanny KIM (Heidelberg University)

Cultural attitudes and horse technologies: Notes on chariots and stirrups from the Chinese end

11.30 Prasanna PARTHASARATHI (Boston College)

Reason, science and technology in eighteenth-century South Asia

IX.Oturum, Başkan Şeref Etker

13.30 Harold COOK (Wellcome Center, University College London)

European understanding of Chinese methods of taking the pulse in the 17th Century

14.00 Shigehisa KURIYAMA (Harvard University)

The transmission of medicine and the archaeology of the body

14.30 Akiko ITO (University of Minnesota)

Comparison of the image of the body viewed through electrotherapy

X.Oturum, Başkan: Anne-Marie Moulin

15.30 Feza GÜNERGÜN (Istanbul University)

Mustafa Sıdkı Efendi's (d.1769) translation introducing N.Bion's mechanical device for predicting eclipses.

16.00 Sonja BRENTJES (Aga Khan University, London)

"Patchwork (or: Syncretism) - the norm of mapmaking practices in Western and Ottoman circles of map production on Western Asia between 1550 and 1750"

14 Mayıs 2006

10.00-12.00 Kapanış Oturumu – Sonuçlar ve Genel Tartışma